

sheriayamungu.org

Kiambatisho 8i: Msalaba na Hekalu

Ukurasa huu ni sehemu ya mfululizo unaochunguza sheria za Mungu ambazo zingeweza kutekelezwa tu wakati Hekalu lilipokuwepo Yerusalemu.

- [Kiambatisho 8a: Sheria za Mungu Zinazohitaji Hekalu](#)
- [Kiambatisho 8b: Dhabihu — Kwa Nini Haziwezi Kutekelezwa Leo](#)
- [Kiambatisho 8c: Sikukuu za Kibiblia — Kwa Nini Hakuna Hata Moja Inayoweza Kutekelezwa Leo](#)
- [Kiambatisho 8d: Sheria za Utakaso — Kwa Nini Haziwezi Kutekelezwa Bila Hekalu](#)
- [Kiambatisho 8e: Zaka na Malimbuko — Kwa Nini Haziwezi Kutekelezwa Leo](#)
- [Kiambatisho 8f: Huduma ya Ushirika — Karamu ya Mwisho ya Yesu Ilikuwa Pasaka](#)
- [Kiambatisho 8g: Sheria za Mnadhiri na Nadhiri — Kwa Nini Haziwezi Kutekelezwa Leo](#)
- [Kiambatisho 8h: Utii wa Sehemu na wa Kielelezo Unaohusiana na Hekalu](#)
- [Kiambatisho 8i: Msalaba na Hekalu](#) (Ukurasa huu).

Msalaba na Hekalu si maadui, wala si “vipindi” viwili ambavyo kimoja kinafuta kingine. Sheria ya Mungu ni ya milele (Zaburi 119:89; 119:160; Malaki 3:6). Mfumo wa Hekalu, pamoja na dhabihu zake, makuhani wake, na sheria zake za usafi, ulipewa na Sheria hiyohiyo ya milele. Kifo cha Yesu hakikufuta hata amri moja. Kilifunua kwa kina zaidi kile ambacho amri hizo zilikuwa tayari zikisema. Hekalu halikuharibiwa ili kumaliza dhabihu, bali kama hukumu kwa sababu ya kutotii (2 Mambo ya Nyakati 36:14-19; Yeremia 7:12-14; Luka 19:41-44). Wajibu wetu ni kushikilia kweli hizi zote pamoja bila kubuni dini mpya inayobadilisha Sheria kwa mawazo ya kibinadamu kuhusu Msalaba.

Mkinzano unaoonekana: Mwanakondoo na madhabahu

Kwa mtazamo wa kwanza, inaonekana kuna mkinzano:

- Kwa upande mmoja, Sheria ya Mungu inaamuru dhabihu, sadaka, na huduma ya kikuhanu (Mambo ya Walawi 1:1-2; Kutoka 28:1).
- Kwa upande mwingine, Yesu anawasilishwa kama “Mwanakondoo wa Mungu aondoaye dhambi ya ulimwengu” (Yohana 1:29; 1 Yohana 2:2).

Wengi hufikia hitimisho ambalo Maandiko hayawahi kulifanya: “Ikiwa Yesu ndiye Mwanakondoo, basi dhabihu zimekwisha, Hekalu limekoma, na Sheria iliyozihamuru haina tena umuhimu.”

Lakini Yesu mwenyewe alikataa mantiki hiyo. Alisema wazi kwamba hakukuja kuibatilisha Sheria au Manabii, na kwamba hata herufi ndogo zaidi haitapita kutoka katika Sheria mpaka mbingu na dunia zipite (Mathayo 5:17-19; Luka 16:17). Mbingu na dunia bado zipo. Sheria bado imesimama. Amri kuhusu dhabihu, sadaka, na Hekalu hazikuwahi kufutwa na midomo yake.

Msalaba hauzifuti sheria za Hekalu. Msalaba hufunua kile ambacho sheria hizo zilikuwa zikielekeza kwake kwa kweli.

Yesu kama Mwanakondoo wa Mungu — utimilifu bila kufutwa

Yohana alipomwita Yesu “Mwanakondoo wa Mungu” (Yohana 1:29), hakuwa akitangaza mwisho wa mfumo wa dhabihu. Alikuwa akitangaza maana ya kweli ya kila dhabihu iliyowahi kutolewa kwa imani. Damu ya wanyama haikuwa na nguvu yenyewe (1 Petro 1:19-20). Nguvu yake ilitokana na utii kwa Mungu na na kile ilichokuwa ikiwakilisha: dhabihu ya baadaye ya Mwanakondoo wa kweli. Mungu hasemi jambo moja kisha baadaye ajipinge (Hesabu 23:19).

Tangu mwanzo, msamaha umekuwa ukitegemea mambo mawili yanayofanya kazi pamoja:

- Utii kwa yale Mungu aliyoamuru (Kumbukumbu la Torati 11:26-28; Ezekieli 20:21)
- Mpango ambao Mungu mwenyewe aliuteua kwa ajili ya utakaso (Mambo ya Walawi 17:11; Waebrania 9:22)

Katika Israeli ya kale, waliotii walikwenda Hekaluni, wakatoa dhabihu kama Sheria ilivyoamuru, na wakapokea utakaso halisi lakini wa muda wa agano. Leo, waliotii wanaongozwa na Baba kwenda kwa Mwanakondoo wa kweli, Yesu, kwa ajili ya utakaso wa milele (Yohana 6:37; 6:39; 6:44; 6:65; 17:6). Muundo ni uleule: Mungu hawatakasi waasi (Isaya 1:11-15).

Ukweli kwamba Yesu ndiye Mwanakondoo wa kweli hauharibu amri kuhusu dhabihu. Unathibitisha kwamba Mungu hakuwa akicheza na alama. Kila kitu katika Hekalu kilikuwa cha uzito mkubwa, na kila kitu kilielekeza kwenye jambo halisi.

Kwa nini dhabihu ziliendelea baada ya Msalaba

Kama Mungu angekusudia kufuta dhabihu mara tu Yesu alipokufa, Hekalu lingeharibiwa siku hiyohiyo. Lakini nini kilitokea?

- Pazia la Hekalu lilipasuka (Mathayo 27:51), lakini jengo liliendelea kusimama huku ibada ikiendelea humo (Matendo 2:46; 3:1; 21:26).
- Dhabihu na taratibu za Hekalu ziliendelea kila siku (Matendo 3:1; 21:26), na simulizi lote la Matendo linachukulia patakatifu palipokuwa likifanya kazi.
- Ukuhani uliendelea kuhudumu (Matendo 4:1; 6:7).
- Sikukuu ziliendelea kuadhimishwa Yerusalemu (Matendo 2:1; 20:16).
- Hata baada ya ufufuo, waumini wa Yesu walionekana Hekaluni (Matendo 2:46; 3:1; 5:20-21; 21:26), na maelfu ya Wayahudi waliomwamini walikuwa “wote wanaoshika sana Sheria” (Matendo 21:20).

Hakuna kitu katika Sheria, hakuna katika maneno ya Yesu, wala katika manabii kilichotangaza kwamba dhabihu zingekuwa ghafla dhambi au batili mara tu Masihi alipokufa. Hakuna unabii unaosema, “Baada ya Mwanangu kufa, mtakoma kuleta wanyama, kwa maana Sheria yangu kuhusu dhabihu imefutwa.”

Badala yake, huduma za Hekalu ziliendelea kwa sababu Mungu hasemi kwa lugha mbili (Hesabu 23:19). Haamuru jambo kuwa takatifu kisha baadaye alichukulie kuwa najisi kimyakimya kwa sababu Mwanawe amekufa. Kama dhabihu zingekuwa uasi mara tu Yesu alipokufa, Mungu angesema hivyo waziwazi. Hakusema.

Kuendelea kwa huduma ya Hekalu baada ya Msalaba kunaonyesha kwamba Mungu hakuwahi kufuta amri yoyote inayohusiana na patakatifu. Kila sadaka, kila utaratibu wa utakaso, kila jukumu la kikuhani, na kila tendo la kitaifa la ibada lilibaki kuwa halali kwa sababu Sheria iliyoyaweka haikubadilika.

Asili ya kielelezo ya mfumo wa dhabihu

Mfumo mzima wa dhabihu ulikuwa wa kielelezo katika mpangilio wake, si kwa sababu ulikuwa wa hiari au hauna mamlaka, bali kwa sababu ulielekeza kwenye mambo halisi ambayo ni Mungu mwenyewe tu angeyakamilisha siku moja. Uponyaji uliothibitishwa ulikuwa wa muda — aliyeponywa angeweza kuugua tena. Utakaso wa ibada ulirejesha usafi kwa muda tu — unajisi ungeweza kurudi. Hata dhabihu za dhambi zilileta msamaha ambao ulipaswa kutafutwa tena na tena. Hakuna kati ya mambo haya yaliyokuwa uondoaji wa mwisho wa dhambi au mauti; yalikuwa alama zilizoamriwa na Mungu zikielekeza kwenye siku ambayo Mungu angeharibu mauti yenyewe (Isaya 25:8; Danieli 12:2).

Msalaba uliufanya mwisho huo uwezekane, lakini mwisho wa kweli wa dhambi utaonekana tu baada ya hukumu ya mwisho na ufufuo, wakati wale waliotenda mema watafufuka kwenye ufufuo wa uzima na wale waliotenda mabaya kwenye ufufuo wa hukumu (Yohana 5:28-29). Kwa kuwa huduma za

Hekalu zilikuwa alama zinazoelekeza kwenye hali za milele, na si hali zenyewe, kifo cha Yesu hakuzifanya ziwe zisizo za lazima. Zilibaki hadi Mungu alipoliondoa Hekalu kwa hukumu — si kwa sababu Msalaba ulizifuta, bali kwa sababu Mungu alichagua kukatiza alama wakati hali halisi ambazo zilikuwa zikielekeza kwake bado zinasubiri kukamilishwa mwishoni mwa zama.

Jinsi msamaha unavyofanya kazi leo

Kama amri kuhusu dhabihu hazikuwahi kufutwa, na kama mfumo wa Hekalu uliendelea hata baada ya Msalaba — mpaka Mungu mwenyewe alipouleta mwisho wake mwaka 70 B.K. — basi swali la kawaida hujitokeza: mtu anawezaje kusamehewa leo? Jibu linapatikana katika muundo uleule ambao Mungu aliweka tangu mwanzo. Msamaha daima umekuja kwa utii kwa amri za Mungu (2 Mambo ya Nyakati 7:14; Isaya 55:7) na kwa dhabihu ambayo Mungu mwenyewe aliiteua (Mambo ya Walawi 17:11). Katika Israeli ya kale, waliotii walipokea utakaso wa ibada katika madhabahu ya Yerusalemu, ambao Sheria ilitekeleza hasa kwa kumwagwa kwa damu (Mambo ya Walawi 4:20; 4:26; 4:31; Waebrania 9:22). Leo, waliotii wanatakaswa kupitia dhabihu ya Masihi, Mwanakondoo wa kweli wa Mungu aondoaye dhambi (Yohana 1:29).

Hili halimaanishi mabadiliko katika Sheria. Yesu hakufuta amri za dhabihu (Mathayo 5:17-19). Badala yake, Mungu alipoondoa Hekalu, alibadilisha mahali pa nje ambapo utii hukutana na utakaso. Vigezo vilibaki vilevile: Mungu huwasamehe wale wanaomcha na kushika amri zake (Zaburi 103:17-18; Mhubiri 12:13). Hakuna anayemjia Masihi isipokuwa Baba amvute (Yohana 6:37; 6:39; 6:44; 6:65; 17:6), na Baba huwavuta wale tu wanaoheshimu Sheria yake (Mathayo 7:21; 19:17; Yohana 17:6; Luka 8:21; 11:28).

Katika Israeli ya kale, utii ulimwongoza mtu kwenye madhabahu. Leo, utii humwongoza mtu kwa Masihi. Mandhari ya nje imebadilika, lakini kanuni haijabadilika. Wasio waaminifu katika Israeli hawakutakaswa kwa dhabihu (Isaya 1:11-16), na wasio waaminifu leo hawatakaswi kwa damu ya Kristo (Waebrania 10:26-27). Mungu daima amehitaji mambo yale yale mawili: utii kwa Sheria yake na kujinyenyekeza kwa dhabihu aliyoiteua.

Tangu mwanzo, hakujawahi kuwa na wakati ambapo damu ya mnyama yeyote, au sadaka ya nafaka au unga, ilileta kweli amani kati ya mwenye dhambi na Mungu. Dhabihu hizo ziliamriwa na Mungu, lakini hazikuwa chanzo cha kweli cha upatanisho. Maandiko yanafundisha kwamba haiwezekani kwa damu ya mafahali na mbuzi kuondoa dhambi (Waebrania 10:4), na kwamba Masihi alijulikana tangu kabla ya kuwekwa misingi ya ulimwengu (1 Petro 1:19-20). Tangu Edeni, amani na Mungu daima imekuja kupitia Mwana mkamilifu, asiye na dhambi, Mwana wa pekee (Yohana 1:18; 3:16) — yule ambaye kila dhabihu ilielekeza kwake (Yohana 3:14-15; 3:16). Sadaka za kimwili zilikuwa ishara zinazoonekana zilizowezesha wanadamu kuona, kugusa, na kuhisi uzito wa dhambi, na kuelewa kwa lugha ya kidunia gharama ya msamaha. Mungu alipoondoa Hekalu, uhalisia wa kiroho haukubadilika. Kilichobadilika ni umbo la kimwili. Uhalisia ulibaki uleule kabisa: ni dhabihu ya Mwana inayotele amani kati ya mkosaji na Baba (Isaya 53:5). Alama za nje zilikoma kwa sababu Mungu alichagua

kuziondoa, lakini uhalisia wa ndani — utakaso unaotolewa kupitia Mwanawe kwa wale wanaomtii — unaendelea bila kubadilika (Waebrania 5:9).

Kwa nini Mungu aliharibu Hekalu

Kama uharibifu wa Hekalu mwaka 70 B.K. ungelenga “kufuta dhabihu,” Maandiko yangesema hivyo. Hayasemi. Badala yake, Yesu mwenyewe alieleza sababu ya uharibifu uliokuja: hukumu.

Alilia Yerusalemu na kusema kwamba mji haukutambua wakati wa kujiliwa kwake (Luka 19:41-44). Alionya kwamba Hekalu lingearushwa jiwe juu ya jiwe (Luka 21:5-6). Alitangaza kwamba nyumba imeachwa ukiwa kwa sababu ya kukataa kusikiliza wajumbe wa Mungu (Mathayo 23:37-38). Huu haukuwa utangulizi wa teolojia mpya ambapo dhabihu zinakuwa uovu. Ulikuwa muundo wa zamani, unaojulikana wa hukumu: sababu ileile iliyoharibu Hekalu la kwanza mwaka 586 K.K. (2 Mambo ya Nyakati 36:14-19; Yeremia 7:12-14).

Kwa maneno mengine:

- Hekalu lilianguka kwa sababu ya dhambi, si kwa sababu Sheria ilibadilika.
- Madhabahu yaliondolewa kwa sababu ya hukumu, si kwa sababu dhabihu zilikuwa zimekuwa zisizo za kumpendeza Mungu.

Amri zilibaki zimeandikwa, za milele kama kawaida (Zaburi 119:160; Malaki 3:6). Kilichoondolewa na Mungu ni njia ambazo amri hizo zingeweza kutekelezwa.

Msalaba haukuidhinisha dini mpya bila Sheria

Mengi ya kinachoitwa “Ukristo” leo yamejengwa juu ya uongo rahisi: “Kwa sababu Yesu alikufa, Sheria ya dhabihu, sikukuu, sheria za usafi, Hekalu, na ukuhani vyote vimefutwa. Msalaba ulichukua nafasi yake.”

Lakini Yesu hakuwahi kusema hivyo. Manabii waliotabiri juu yake hawakuwahi kusema hivyo. Badala yake, Kristo alikuwa wazi kwamba wafuasi wake wa kweli lazima watii amri za Baba yake kama zilivyotolewa katika Agano la Kale, kama mitume na wanafunzi wake walivyofanya (Mathayo 7:21; 19:17; Yohana 17:6; Luka 8:21; 11:28).

Msalaba haukumruhusu mtu yeyote:

- Kufuta sheria za Hekalu
- Kubuni ibada mpya kama huduma ya ushirika kuchukua nafasi ya Pasaka
- Kubadilisha zaka kuwa mishahara ya wachungaji
- Kubadilisha mfumo wa Mungu wa usafi kwa mafundisho ya kisasa

- Kuchukulia utii kuwa wa hiari

Hakuna chochote kuhusu kifo cha Yesu kinachowapa wanadamu mamlaka ya kuandika upya Sheria. Kinathibitisha tu kwamba Mungu ni makini kuhusu dhambi na makini kuhusu utii.

Msimamo wetu leo: kutii kinachoweza kutiiwa, kuheshimu kisichoweza

Msalaba na Hekalu hukutana katika ukweli mmoja usiokwepeka:

- Sheria inabaki bila kuguswa (Mathayo 5:17-19; Luka 16:17).
- Hekalu limeondolewa na Mungu (Luka 21:5-6).

Hiyo inamaanisha:

- Amri ambazo bado zinaweza kutekelezwa lazima zitekelezwe, bila visingizio.
- Amri zinazotegemea Hekalu lazima ziheshimiwe kama zilivyoandikwa lakini zisitekelezwe, kwa sababu Mungu mwenyewe aliondoa madhabahu na ukuhani.

Hatubuni toleo la kibinadamu la mfumo wa dhabihu leo, kwa sababu Mungu hajarejesha Hekalu. Hatutamki kwamba sheria za dhabihu zimefutwa, kwa sababu Mungu hakuzifuta kamwe.

Tunasimama kati ya Msalaba na mlima wa Hekalu ulio tupu kwa hofu na kutetemeka, tukijua kwamba:

- Yesu ndiye Mwanakondoo wa kweli anayewatakasa wale wanaomtii Baba (Yohana 1:29; 6:44).
- Sheria za Hekalu bado zimeandikwa kama amri za milele (Zaburi 119:160).
- Kutowezekana kwake leo ni matokeo ya hukumu ya Mungu, si ruhusa ya kubuni mbadala (Luka 19:41-44; 21:5-6).

Msalaba na Hekalu pamoja

Njia sahihi hukataa miisho yote miwili:

- Sio “Yesu alifuta dhabihu, kwa hiyo Sheria haina tena umuhimu.”
- Sio “Tunahitaji kujenga dhabihu sasa, kwa njia yetu wenyewe, bila Hekalu la Mungu.”

Bali:

- Tunaamini kwamba Yesu ndiye Mwanakondoo wa Mungu, aliyetumwa na Baba kwa ajili ya wale wanaotii Sheria yake (Yohana 1:29; 14:15).
- Tunakubali kwamba Mungu aliondoa Hekalu kama hukumu, si kama kufutwa (Luka 19:41-44; Mathayo 23:37-38).
- Tunatii kila amri ambayo bado inawezekana kimwili leo.
- Tunaheshimu amri zinazotegemea Hekalu kwa kukataa kuzibadilisha kwa ibada za kibinadamu.

Msalaba hushindana na Hekalu? Hapana. Msalaba hufunua maana iliyo nyuma ya Hekalu. Na mpaka Mungu arejeshe kile alichokiondoa, wajibu wetu uko wazi:

- Tii kinachoweza kutiwa.
- Heshimu kisichoweza.
- Kamwe usitumie Msalaba kama kisingizio cha kubadilisha Sheria ambayo Yesu alikuja kuitimiza, si kuiharibu (Mathayo 5:17-19).